СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 263. Джерзи Сиґі, Н. Дж., субота, 11 листопада, 1933.

VOL. XLI. No. 263. Jersey City, N. J., Saturday, November 11, 1933. THREE CENTS.

ПРОТЕСТУЙМО ПРОТИ ВИГОЛОДЖЕННЯ УКРАЇНИ СОВІТАМИ.

РАДЯТЬ УРЯДОВИ КУПУВАТИ ВУГЛЯ

ВАШИНҐТОН. — У президента Рузвелта зявилася делеґація бизнесменів, публичних урядників і майнерів, щоби предложили йому пропозицію закупити за гроші уряду 10 міліонів тон твердого вугля. Це вугля мало би бути вжите на допомогу потребуючим топлива безробітним. Цей плян рівночасно дав би роботу яким 25,000 робітників.

На припоручення президента Краєва Робітнича Рада вислала в околицю Скрентону комітет для розслідження положення в дистрикті твердого вугля. Довідавшися про висилку комітету, юнія „Юнайтед Антрасайт Майнерс оф Пенсилвенія" здержалася з викликуванням ґенерального страйку в околиці Вилкс Баре.

ЗАХОДИ УРЯДІВ З ПРОГИБІЦІЄЮ.

ВАШИНҐТОН.—З хвилею, як відкликання прогибіційного закона стало певною річею, федеральний і стейтові уряди взялися приготовляти відповідні зарядження.

Федеральний уряд оповістив, що всі території, які стоять під безпосереднім зарядом федерального уряду, лишаються „сухими", себто в них обовязує прогибіція, до ухвалення відповідного зарядження конґресом. „Сухими" лишаються теж армія й фльота. Уряд уже зніс заборону привозу алькогольних напитків зза границі. Взагалі серед федеральних урядників слідно думку, що американський нарід повинен би закинути пити сильні алькогольні трунки, як лікери й горівку, а пити лекші вина й пиво.

Стейти почали й собі видавати розпорядки про торговлю алькоголями.

РЕВОЛЬТА НА КУБІ.

ГАВАНА. — У четверговім бою між повстанцями й льояльними урядови війсками повстанці втратили один форт на замку Атарес. Форт добуто завдяки допомозі великих гармат з фльоти. В бою згинули коло 100 людей. Взято в полон пів тисячі.

РУЗВЕЛТ ВІДКЛАДАЄ РОЗМОВИ З ЛІТВІНОВОМ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт мав побачитися з Літвіновом на спеціяльній конференції в четвер, в 5 годині зполудня, але цю конференцію відкликано.

Прихильні визнанню Росії ґазетярі запевняють, що цей факт не означає ще поважних перешкод у переговорах, бо Літвінов відбував далі конференції з секретарем стейту Голом та іншими визначними урядниками.

З нагоди цих переговорів американські видавці віднеслися до уряду з домаганням умовитися з російським урядом щодо захорони авторських прав у Росії для американських письменників.

ПРИГОДА МОРЯКІВ.

ПОРТ ОФ СПЕЙН (Трінідад). — Пять моряків, що плили малою лодкою, наладованою кокосовими горіхами, попали в заливі Парія на сильну струю води, яка загнала лодку на гострі скали, що виступають з води заливу.

Як лодка розбилася на скалі, моряки кинулися на скалу як на одинокий спосіб ратунку. З приплином моря филі підносилися щораз вище, грозячи навіть зовсім затопити скалу. Держачися скали, моряки бачили, що покидати скалу та пробувати ратуватися плавбою було неможливо, бо вода довкола скали просто кишіла від пажорів-людоїдів. Якби котрому поховзнулася рука й він сповз у воду, він умить пропав би в зубах акул.

Вісім годин держалися так моряки скали, обляжені людоїдами з усіх сторін. Нарешті їх побачили люди з перепливаючих мимо кораблів та вислали їм на допомогу лодку.

ЖИДІВСЬКІ ВЕТЕРАНИ „ГОДЯТЬСЯ" НА „НІМЕЦЬКИЙ ДЕНЬ".

НЮ ЙОРК. — Організація жидівських організацій заявила публично, що вона відступає від уського спротиву проти „німецького дня", пляноване товариства Штойбена.

Конґресмен Дикстейн, голова конґресового комітету для іміґрації, робить заходи депортувати Шмита, що приїхав минулого понеділка з Берліна для кермування нацистичною акцією в Америці.

СМЕРТНІСТЬ В АМЕРИЦІ ЗМЕНШУЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Асекураційні підприємства підкреслюють зменшення смертности в Америці. За останнього півроку вона зменшилася до 8.8 на 1,000 осіб річно. Замітне теж зменшення смертности від сухіт.

ВБИЛИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО АҐЕНТА.

В Глинянках біля Варшави знайшли змасакроване тіло консулярного аґента з Москви, Міценмахера, делеґата провідників польських комуністів Ленського-Ленцинського. Здогадуються, що Міценмахера вбили комуністи, які підозрівали його в зраді.

ДЕФІЦИТ ПОЛЬСЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЬ.

На основі обчислень міністерства комунікації видатки державних залізниць у перших місяцях ц. р. дали 378,076,000 зл. В тім самім часі вплинуло до кас 337,082,000 зл., наслідком чого повстав дефіцит у висоті 40,994,000 зл.

МАЮТЬ НІМЕЦЬКИЙ ҐАЗ.

Бельгійські часописи повідомляють, що одному бельгійському купцеви вдалося закупити з німецької фабрики хемічних продуктів гранату, нибито виповнену слізним ґазом. Ґаз піддали спробам за згодою військової влади. Дослід виявив, що ніяка маска не була всилі видержати наслідків того ґазу. Преса твердить, що в Німеччині є фабрики, які виробляють багато гранат, виповнених тим ґазом.

З ЖИТТЯ ВБИВНИКА.

Свого часу голосна була у Львові справа Філясевича, який убив студента Корнеллю. Філясевича звільнили були перед реченцем із тюрми, він виїхав до Америки, потім вернувся до Польщі та в Варшаві оженився з дочкою графа Д. Але жив Філясевич таким життям, що жінка мусіла покинути його. Тепер Філясевич заінавася з якоюсь касієркою та жив з її грошей. Дня 27. липня кілька людей за намовою Філясевича уладили напад на фірму, в якій працювала згадана касієрка. Вони звязали касієрку та забрали 800 зл. Філясевича арештували.

ГРОШІ В ЛІЖКУ.

Емілія Л., приватна урядничка, мешкаюча при вул. Домагалічів у Львові, їздить часто на провінцію по інкассо для своєї фірми. Перед кількома днями привезла суму 1,700 зл. і сховала їх у коробці в ліжку. Другого дня, ідучи до бюра, хотіла взяти з собою гроші, але в ліжку їх не знайшла. В розпуці, що гроші хтось їй украв, рішила відобрати собі життя й напилася денатурового спірту. Покликаний лікар уділив їй першої помочі і коли клали її до ліжка, знайшли в ньому коробку зі всіми грішми.

ВКРАЛИ ДИПЛЬОМАТИЧНІ ДОКУМЕНТИ,

В поспішному поїзді Букарешт-Варшава вкрали службовцеви польського консуляту в Кишеневі, Вольпінському, валізку з актами та дипльоматичними документами.

ВБИВСТВО.

В ресторані при вул. Личаківській 185 у Львові підчас суперечки на тлі конкуренції різник Реліськиий вбив ножем різника Сташкевича.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ЗАМКНУТЬ РАФІНЕРІЇ.

Урядовий комісар при польському нафтовому експорті заборонив вивозити продукти експортової маси на краєвий ринок, тому, що рафінерії не заплатили оплат на вертільний фонд. Обрахунки тієї оплати вийшли так, що за цистерну смарів вартости 2,600 зл. мусілиб заплатити коло 3,000 на вертільний фонд, себто мусілиби ще доплатити. Коли не відкинуть повищої заборони, то мусілиб замкнути коло 30 рафінерій та ґазолінарень, а коло 1,000 робітників утратилиб заробок.

СТО ТАБОРІВ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ У КАНАДІ.

З Оттави повідомляють, що під цю пору канадійський уряд має сто таборів для безробітних у Канаді. Ті табори мають приміщення на 18,500 осіб, а знаходяться в них тепер тільки 11,400. Решта бувших безробітних повиїздили на жнива та до молочення.

СУДЯТЬ ПАЧКАРЯ НАРКОТИКІВ.

Дня 6. жовтня суд у Монтреалі признав винним Геррі Дейвиса за перепачковування наркотиків до Канади. Показується, що Дейвис вже перепачкував до Канади опію та інших наркотиків вартости 200 тисяч долярів. Він був головою великої пачкарської шайки, яка має свої розгалуження в Ню Йорку, Парижі та Варшаві. Перепачковувати наркотики й продавати людям, це найбільший злочин, якого можна допуститися, бож наркотиками нищиться та деморалізується раз на все тисячі людей.

ВІДМОЛОДИЛИ АРИСТОКРАТА.

Доцент варшавського університету, д-р Заорський, відмолодив у шпиталі в Мокотові 56-літнього аристократа, який наслідком недуги втратив нормальні життєві сили. До операції вжили залоз 6-літнього павіяна. Це перша в Польща відмолоджуюча операція.

ЗГОРІВ У СТОДОЛІ.

В селі Лаздунах на Поліссі згоріла стодола зі сплячим у ній власником Мих. Сергіяшом, літ 54. Дохожденння викрили, що стодолу підпалили два брати Сергіяша, щоби здобути тією дорогою маєток вартости 40 тисяч злотих.

НІМЕЦЬКИЙ ПРАПОР ДРАЖНИТЬ ЖИДІВ ВІННІПЕҐУ.

Від 2. жовтня з вікна німецького консуляту в місті Вінніпеґу гордо повіває новий німецький прапор, на якому видніється ґітлерівський знак: свастика. Жиди знака свастики дуже не люблять, відколи німецькі націсти почали переслідувати Жидів у Німеччині, отже почалися нарікання між Жидами Вінніпеґу. Одначе жидівські протести безсильні, бож всякий консулят має право вивішувати прапор своєї держави.

СКОНФІСКУВАЛИ „ДОКУМЕНТИ ФАЛЬШУ".

Д-р Інзлер, сіоністичний діяч, видав книжку „Документи фальшу — правда про траґедію львівського жидівства в листопаді 1981 р." Книжку польська прокуратура сконфіскувала в багатьох місцях. В окружнім суді відбулася розправа. Д-р Інзлер доказував на розправі, що в листопаді 1918 р. не було вбиті, тому годі говорити про її образу. Суд затвердив конфіскату книжки.

„ВИЩА КУЛЬТУРА".

У внутрішній клініці у Львові дижуруючий лікар (мабуть якийсь асистент) подав інформації українському лікареви в справі приняття хорого з провінції і говорив це в такому гострому тоні, немовби кидав шротом або ножами. Цілком як пан до свого „підвладного". Мабуть не без причини говорять на заході, де навіть простий поліцай на вулиці вміє обходитися чемно, — що на Карпатах кінчиться Европа, бо тут уже починається нещасний, скапаний галицький світ.

„ПРИМІРНИЙ ДУШПАСТИР".

В Зборові місцевий рим.-кат. парох Завадецький побив важко палицею жінку Н. Баранецьку, що є тепер вагітна. Баранецька пасла корову на полі рим.-кат. парохії у Зборові. Побита жінка внесла до суду позов.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ СТАРУШКИ.

На Смолявських хуторах, берестецької волости, горохівського повіту, підчас доєння корови 80-літню Варвару Татаринюк корова так копнула, що вона впала до глибокої 30 метрів криниці і втонула.

УКРАЇНЦІ ПОДАРУВАЛИ ВАГОН ГОРОДИНИ.

Українці з околиці Мавнтен Род у Манітобі подарували повний вагон городини та барабоьь на добродійну ціль. Той вагон городини й бараболь буде доставлений у ті околиці полудново - західньої частини Манітоби, які були навіщені посухою цього року.

СМЕРТЬ ҐЕН. ЮДЕНІЧА.

В Ніцеї помер у 71 році життя бувший ґенерал царської армії, Юденіч, що в часі світової війни вславився здобуттям Ерзеруму, а пізніше воював з большевиками.

МІЖ СОВІТАМИ І ЯПОНІЄЮ ПРИХОДИТЬ ДО ЧИМРАЗ БІЛЬШОГО НАПРУЖЕННЯ

МОСКВА (Росія). — З совітської амбасади в Токіо подають, що совітський амбасадор Юренев запротестував дуже гостро перед японським урядом у справі налету японських летунів на совітську територію. В протесті сказано, що 9 японських літаків кружляли над рікою Амур на сибірсько-манджурським пограничу.

ПРОВОКУЮТЬ ЯПОНІЮ.

МОСКВА. — Сам Сталін взяв участь у похороні Сен Катаями, члена комуністичної партії Японії, котрий помер у Москві. Совіти справили помершому величавий похорон. Катаяма був для них представником революційних сил Японії, звернених проти японського мілітаризму. Так представляли Катаяму офіціяльні совітські часописи.

Президент Совітів, Калінін, давав того дня приняття для дипльоматів. На нім забракло японського амбасадора, котрий цим робом запротестував проти совітської провокації, яку вони справили з приводу похорону Катаями.

ВЖЕ МОЖНА ДІСТАТИ ХЛІБ НА УКРАЇНІ, АЛЕ ЗА ҐРУБІ ГРОШІ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Кореспондент „Нае Фрає Прессе" з Москви подає, що жнива не дописали Совітам до тої міри, щоби можна було з них радіти. Всежтаки, каже він, на Україні поліпшилася ситуація настільки, що щойно тепер появилося дещо хліба на ринку, який можна купити, але за дуже високу ціну. Та досі, пише кореспондент, і того не було.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЩЕ БІЛЬШИЙ ГОЛОД НА УКРАЇНІ.

ЛОНДОН (Англія). — В „Морнінґ Пост" обговорюється економічне положення Совітів. Автор доказує, що зібраний хліб не вистарчить на виживлення населення. Крім того Совіти будуть намагатися закрити своє тяжке положення і будуть старатися вивозити збіже за границю. Це ще погіршить положення краю. Тому треба числитися з тим, що в 1934 році буде у Совітах більший голод ніж у минулих роках. А найбільше потерпить на тім Україна, бо там населення навіть тепер голодує. Як навіть є де виставлений хліб на продаж, то нема грошей заплатити високі ціни, які за нього жадають.

РОСІЙСЬКІ ІМІҐРАНТИ ПРОТИ ВИЗНАННЯ СОВІТІВ.

ПАРИЖ (Франція). — Представники російської іміґрації вислали до президента Рузвелта петицію в якій заявляються від імени „3,000,000 російських іміґрантів" проти визнання Совітів Америкою.

КЕРЕНСЬКИЙ ТЕЖ ПРОТИ ВИЗНАННЯ.

ПАРИЖ. — Відомий російський політик, А. Керинський, заявив американському кореспондентови, що він є проти визнання Совітів Америкою. Він казав, що коли Америка визнасть Совіти, то вона покаже себе ворогом поневоленого Совітами народу. Він казав далі, що Америка нічого не зискає на визнанню економічно, як теж не матиме ніякої помочі з боку Совітів на випадок війни з Японією, бо Совіти не уявляють собою ніякої поважної військової сили.

АПЕЛЮЮТЬ ДО НІМЕЧЧИНИ В СПРАВІ РОЗЗБРОЄННЯ.

ЛОНДОН. — Англійський премієр Мек Донелд заапелював до Німеччини в справі світового роззброєння. Сталося це підчас парадного обіду, влаштованого мейором міста, на якім були найвищі достойники. Кажуть, що це ввійшло в звичай, що підчас такого обіду забирають голос у найважніших державних справах.

Мек Донелд підкреслив, що кожда нова пропозиція Німеччини в справі світового роззброєння буде принята дуже симпатично. Він запевнив, що Англія піде тій пропозиції назустріч, якщо Німеччина викаже свою миролюбність не тільки на словах, але й на ділах.

РОСІЯНИН ДІСТАВ НАГОРОДУ НОБЛЯ.

СТОКГОЛМ (Швеція). — Ноблівська літературна нагорода припала Іванови Бунінови, російському письменникови, який жие у Франції. Він є першим Росіянином, що одержав таку нагороду, яка виносить $37,980.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На три місяці	$ 2.75
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На рік	$10.00

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДАЙМО ВІДПОВІДЬ МОСКВІ Й ВАРШАВІ

Ось наслідки московсько-польського походу на український нарід і його землі й заключеної приязни між Сталіном і Пілсудським: польська влада заборонила нашим братам на західньо-українських землях скликувати віча й прилюдні збори в справі голоду на Україні. Щобільше, польська влада заборонила ухвалювати протестаційні резолюції проти Совітів навіть на зборах товариств. І не дозволила навіть на піднесення українського протесту в справі економічного визиску Великої України Москвою.

Такого обєднаного наступу на український нарід з боку Москви і Варшави досі не було. Бувало вони ділили наші землі, видирали їх собі взаїмно й вели таку політику, що Польща підюджувала Українців проти Москви, а Москва проти Польщі. Аж тепер, коли у Варшаві й Москві засіли Сталіни й Пілсудські, нібито представники якоїсь революційної „ідеї", почали новий, уже „ідейний" похід на знищення України. І винищують її кождий на своїй території, а крім того помагають ще один одному в тій роботі. Як Польща „пацифікує" українських селян і робітників, то Москва мовчить. Її представник на міжнароднім полі, Макс Літвінов, що перебуває тепер у Вашингтоні, забирає голос у всіх можливих справах, підносить усі можливі протести, але проти мордування українських селян і робітників у Польщі він ніякого протесту досі не підняв і цілком певно не підніме. Колиж міліони українського населення гинуть на Радянській Україні, то Польща теж мовчить. Навіть католицька польська преса й словом не згадує про протест католицьких українських епископів у справі голоду на Україні. В часі, коли віденський кардинал розпочинає міжнародню акцію ратунку Голодуючої України, польські кардинали не відзиваються ні словом.

Та того всього Польщі ще замало. Тому вона не хоче дозволити українському народови, що мучиться під її владою, навіть піднести голос в обороні своїх братів на Великій Україні. І не дозволяє на резолюції не то політичні, але чисто економічного змісту. Ота нелюдскість є доброю наукою для всіх тих, що думали при допомозі Польщі визволяти Велику Україну. А для нас, американських Українців, **це новоналожений обовязок піднести тепер якнамогутніший протест проти червоної Москви.** Разом з тим ми маємо напятнувати ще й Польщу і подати в американську пресу, що Америка являється сьогодні одинокою землею, де наш нарід має змогу масово висказати свобідно своє слово протесту.

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ УКРАЇНСЬКИХ ВЛАДИК НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ В СПРАВІ ГОЛОДУ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

Андрей Шептицький, Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Митрополит Галицький, Архиепископ Львівський, Епископ Камянця Подільського.

Григорій Хомишин, Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епископ Станиславівський,

Йосафат Коциловський, Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епископ Перемиський, Самбірський і Сяніцький,

Григорій Лакота, Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епископ тит. Данійський, Помічник Перемиський,

Іван Лятишевський, Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епископ тит. Ададейський, Помічник Станиславівський,

Іван Бучко, Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епископ тит. Кадоенський, Помічник Львівський,

ВСЕЧЕСНОМУ ДУХОВЕНСТВУ І ВІРНИМ БОЖИЙ МИР ТА АРХИЄРЕЙСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ.

Протестуючи недавно проти злочинів большевицької влади на Придніпрянській Україні, а передусім проти злочинів доконаних на сільському населенню — Ми спільним письмом заохочували Вас до посту, жалоби, молитви, до добрих діл для випрошення з неба Божого милосердя для страждучих і умираючих з голоду наших братів.

Ціле українське громадянство нашого краю послухало Нашого зазиву і Комітет Ратунку України установив по порозумінню з Нами на 29. жовтня — день національної жалоби і протесту з проханням торжественних богослужень і відповідних проповідей на цей день.

Ідучи назустріч бажанню Комітету, відзиваємося знову цим спільним посланням до вірних Нашої Церковної Провінції. Відзиваємося спільним посланням до всіх, щоби всіх зєднати у любові для наших терплячих братів.

Йде про ратування нашого народу, мусимо бути злучені любовою до того народу, Христовою любовою в одно. Ця любов розтягається далеко поза границі Нашої Церковної Провінції й обіймає всіх Українців і поза ними всіх терплячих, кривджених і вбогих. Вона обіймає і всіх незєдинених наших братів, що не мають великого щастя належати до вселюдної Церкви, до того Христом установленого, а по цілому світі розсіяного всесвітнього братства любови. Наша любов звертається з особлившим співчуттям і глибоким болем до тих, що там за кордонами терплять нестерпні муки і вмирають з голоду. На вид того, що там діється, дрож жаху і співчуття переходить майже ціле людство. Але те загальне співчуття не ратує голодуючих. Людська поміч при найліпшій волі мало може супроти страшної руїни. Ми є майже безсильні свідки нечуваних і небувалих подій.

Всеж таки з великою вдячністю мусимо на цьому місці згадати ті спочування нашій недолі зі сторони численних людей і народів, викликані Нашим першим письмом. З особлившою вдячністю вітаємо започатковану віденським Кардиналом Архиепископом Теодором Інніцером акцію для ратування України через створення у Відні інтернаціонального, міжконфесійного комітету.

А понад усе віра кріпить Нас обітницею, що можемо упросити з неба Божого милосердя. Віра кріпить нас обітницею тріюмфу правди і справедливости.

Ми віримо й надіємося, що

„Воскресне Бог і розсиплються вороги Його і втікатимуть від лиця Його. Як щезає дим, так і щезнуть, як тане віск від вогню.

„Так погибнуть грішники від лиця Божого, а праведники звеселяться".

Першим нашим письмом Ми взивали Вас взагалі до молитви, жалоби й покути, а сьогодні вертаємось до того самого та заряджуємо, щоби в неділю, 29. жовтня — в день, коли святкуємо празник Христового Царства — відбулися по всіх церквах торжественні богослуження, при яких буде відчитане це Наше письмо з відповідними поясненнями, при тім додаємо ще усильну раду покутних діл, посту, сповіди й милостині.

Від травня відбуваються по парохіях торжества, при яких українська молодь прирікає Христови Цареви досмертну вірність. В надії, що та посвята Христови обійме всю нашу молодь — особлившим покликом звертаємося до неї. „Много може молитва праведного" — каже св. ап. Яков. Ми тим словом звертаємося до Тебе, Українська Католицька Молоде: багато може молитва невинних і чистих сердець. Прирікаючи Христови-Цареви в день Його празника на ціле життя вірність і послух, памятай про тих, що конаючи в боях, не мають потіхи молитви, св. Тайн і християнського похорону. Ви, невинні душі молодих, приймайте на себе хоч малу частину їх терпінь. Своєю покутою й молитвами сплатіть справедливости Божій за них. Такий закон Церкви — Христового тіла: як Христос муками і смертю заплатив за наші провини, так і ми одні за одних можемо терпіти, надолужувати, жертвувати своє життя та тим приспішувати кінцеву славну побіду Христа.

Благодать Господа Нашого Ісуса Христа і любов Бога Отця і причастя Святого Духа най буде зі всіми вами.

Дано у Львові, Станиславові й Перемишлі дня 17. жовтня Ювилейного Року 1933.

† **Андрей,** Митрополит. † **Григорій,** Епископ. † **Йосафат,** Епископ. † **Іван,** Еп. пом. львів. † **Іван,** Еп. пом. стан. † **Григорій,** Еп. пом. перим.

СОВІТСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ Й УКРАЇНА

Нема дня в нинішній міжнародній політиці — без сензацій. Одною з останніх є — конференція американського президента Рузвелта з Літвіновом, комісарем закордонних справ СССР. Дальше — все, що за тим звичайно йде: обіцянка великих бизнесів у Совітах, зменшення безробіття в Америці (це в майбутнім), а в теперішнім, і то близькім — кредити для большевиків.

Чи загроза японської експанзії поділає так на уряд Злучених Держав, як загроза гітлерівської Німеччини поділала на Еріота й інших приятелів Совітів, покажеться. І не наша в тім голова. Натомісць нашою справою є рішити — яка повинна бути політика в цій справі Українців — горожан Злучених Держав, яким дорогі інтереси своєї першої батьківщини — України...

Очевидно, знайдуться і серед нас людці, які дуже просто вирішать справу: мовляв, почуття льояльности до прибраної держави змушує нас іти з її урядом. Таке розвязання справи було би занадто просте і занадто — **неслушне.** Чи всіх американських горожан обовязує даний напрям закордонної політики уряду? Гадаю, що ні, лише тих, які або належать до партії Рузвелта, або солідаризуються з його зовнішньою політикою. Тіж Американці, які ані до партії Рузвелта не належать, ані не солідаризуються з її проросійською політикою — славно й явно позістають **до них в опозиції і своїх думок ніяким способом не криють!** Як напр. оті леґіоністи й інші звязки, які висловилися проти узнання СССР Америкою — і то виходячи з **найбільше життєвих інтересів тої самої Америки.**

Гадаю, що цей шлях і є шляхом, яким повинні іти в своїй, що так скажу, політиці американські Українці. Бо тут, не зважаючи на евентуальні посунення уряду Злучених Держав, інтереси Америки збігаються цілковито з нашими національними інтересами, які вимагають прямувати до осамітнення, до ізоляції і до ослаблення Росії.

Ми в попередній кореспонденції доказували, що варта воєнна сила совітської Росії. Ось це ми повинні пропаґувати в Америці.

Страшним ударом для Америки була би большевизація Китаю, яка могла би перекинутися і через океан. А ця большевизація Китаю — напевно наступила би, як би Росії — з помічю Америки — удалося зловити Японію в Китаю...

Ось це ми і повинні сказати нашим американським співгорожанам.

Дальше, коли Японія дратує Вашинґтон, то чиж там не знають, що хоч як є цінна поміч Японії для Анґлії (в її антиросійській політиці), то всеж таки експанзія Японії в сторону Австралії — вже непокоїть Анґлію, вже змушує її між іншим до укріплення австралійських берегів і до відновлення залишеної розбудови Сінгапору як фльотової бази... Чи на цім тлі — не вартніше булоб шукати для Америки порозуміння з Анґлією, ніж проблематичної вартости порозуміння з СССР, що є в розкладі і що як воєнний противник нічого не вартий?

І це ми повинні говорити Америці...

Нарешті — американський нарід — щоб про нього не говорили в Европі — є нарід ідеалістів. В кождім разі тих ідеалістів в нім більше, ніж в якімбудь іншім народі. Ось до сердець тих ідеалістів — жінок передусім, і мужчин — треба апелювати, щоби вести ефективну кампанію проти заключення порозуміння з СССР, з державою, яка — систематично, з розмислом і з нечуваною жорстокістю провадить діло фізичного винищення цілого народу... Країна Линколна і Бічер Стов, країна знесення рабства — повинна відізватися на таку пропаґанду! Нарешті — країна Вашинґтона повинна теж розуміти нарід, який бореться за свою свободу проти найгіршої, яка лиш істнувала, тиранії на світі.

Ось ті кілька мотивів, які я хотів тут підкреслити і які спонукують нас отверто, поки не пізно, **получитися з тими групами в Америці, які є проти совітської політики.**

Роблячи її, кождий Українець, американський горожанин, хай буде переконаний, що робить її як український патріот і як патріот адоптованої вітчини, якій не було і не може бути по дорозі з варварською деспотією Сходу.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Г. П., Бронкс, Н. Й. — Нема такого дня, щоби редакція не одержувала віршів. Тому не пристосовуйте якраз до себе редакційної замітки про „віршописців". Признаємося щиро, що ми читалти Ваші вірші. Читали і дали навіть один перекласти на англійську мову і помістимо його на другий тиждень у нашім тижневику. А другий вірш не надається до використання. Супроти того пожалійте в першу чергу себе, що поспішилися докоряти, коли саме через Ваш вірш ми завдали собі стільки труду, що вислали його аж до перекладу.

І. Ш., Филаделфія, Па. — Для нас нема теж Лемківщини, Бойківщини, а є тільки Україна, український нарід і українське село. Отже Жухів лежить на Україні. Коли пишеться у відозвах про Лемківщину, то тим хочеться притягнути до акції для ратування рідного краю і тих менш освідомлених, для яких рідний край це тільки одна Лемківщина.

П. Ш., Пітсфілд, Масс. — Читачів „Свободи" не треба освідомлювати щодо того, що це за ґазета „Українські Щоденні Вісти". Їхже називають „Щоденні Брехні". Треба хіба освідомлювати по місцевостях поодиноко тих наших нещасних робітників, що далися задурити московському блахманови.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

С. Кравчинський.

В ТЮРМІ НАРОДІВ

(Оповідання).

(14)

„Арештовання і загибіль молодого, як також многих інших, завинив київський студент Микола Збойський, негідний син звісного сенатора, колишнього ґубернатора. Хто би то подумав..."

— Дальше вже не цікаве, — сказав Крутіков і письмо всунув у кишеню.

— Ну, щож? — спитала Катря, підводячи до Миколи очі з поглядом повним жаху і вижидання, з яким дивляться на лікаря при постели вмираючого.

Микола блідий був як смерть. В письмі стояло, що то він виновник того нещастя. Він зараз доміркувався, як до того могло прийти:

— Сапожніков заденунціював мене. Не знаючи мого імени, він лише докладно описав мене. Мабуть також додав, що я Українець. Жандармерія стала никати між Українцями і по нитці зайшла до клубка. Се, що я десь занапастися, є для жандармерії доказом моєї нечистої совісти. Для жандармерії ясне як сонце, що хто частіше зі мною балакав, той мій співвиновник. Ось так я став виновником арештування і загибели Олекси і інших.

Вхопивши Миколу за руку, Катря крикнула:

— Нема надії? Олекса погиб?

В тій хвили в сусідній кімнаті роздався шум і щось гепнуло об землю. То стара Желецька, виспавшись, ішла до гостей і вчула слова доньки.

Прибігла стара нянька і ще дехто з челяди. Желецьку підоймили і занесли до ліжка. Туди пішла також Катря. В світлици лишилися тільки Микола і Крутіков. На хвильку прибігла до них Катря сказати, що мама вже очуняла. Крутіков приступив до неї, кажучи:

— Мушу зараз відїхати. Ґубернатор взиває мене в дуже важній справі.

Катря попрощалася з ним і назад побігла до мами. Куріер ґубернатора, котрий знав, що Крутіков зараз відїде, пішов був питати за фірманом Крутікова, щоби зараз запряґав коні. Каритка справді вже надїхала. Катря не вийшла, бо сиділа коло мами. До каритки відвів Крутікова Микола. На прощання Крутіков сильно стис руку Миколи, кажучи, усміхнений і не без співчуття:

— До побачення! Надіюсь, що ще колись зійдемося при обставинах веселіших як нині.

Микола здивувався, чуючи таке і подумав:

— Він не такий лихий і не такий небезпечний, як се я зразу гадав.

Колиж по хвили Микола глянув на нього, то спіймав погляд повний такої ненависти, що йому аж мороз пройшов по тілі. Туркіт каритки Крутікова слабшав і затих. Микола все ще стояв на місці. Хоч Крутіков давно щез йому з очей, Микола неначе далі бачив його всідаючого до карити і той, повний ненависти погляд. Микола хотів знайти відповідь на важне для нього питання:

— Донесе на нього той, щойно поростаючий в піря помпадур, чи ні? Чи донесе, що тут, у судженої ґуберніяльного достойника, сидить укриваний нею спільник арештованого Желецького?

Відповідь, яку Микола сам дав собі, звучала:

— Донесе!

— Стріча з тобою, як ти сказав, при веселіших обставинах, то стріча в тюрмі! Вдоволення з такої стрічі було би не цілком обосторонне. Не тішся, бо я цілком не думаю таким способом розвеселити тебе!

Микола рішився безумовно втекти ще сеї ночи.

— Заки відійду відси, мушу за всяку ціну побачитися з Катрею. Їй мушу сказати, хто я; мушу розяснити правду. Ми вже ніколи не зійдемося. Погано було би, як би вона від кого іншого довідалася, хто я. Хоч би й не довідалася, то я не допущу, щоби вона Миколу Збойського мала за виновника нещастя її брата. Не виключене, що вона ще гірше буде думати; може буде думати, що той Микола Збойський її брата і свого товариша погубив доносом!

Щоби з Катрею ще раз побалакати, Микола не відходив до своєї кватири. Лишився перед хатою на ґанку, що був перед гостинною світлицею. Двері до світлиці були відчинені на розтвір. Як би Катря вийшла з кімнати мами, то побачила би його, він її побачив би. Мав би нагоду сказати їй все те, що ще хотів сказати; мав би нагоду попрощатися.

Крутіков їхав до міста також невеселий. Цілу дорогу був нахмарений і злий. Кричав на фірмана, що спить на козлі і заповоли їде. Ганьбив його лихими словами і раз вдарив пястуком в спину. Лихий був, бо не знав, як собі самому відповісти на одно власне питання. Його морочило питання, яке завдав був собі також Микола, тільки що ставив його навиворіт. Він розважав:

— Донести, чи не донести?

Йому, як приличному молодцеви, не мило було грати ролю донощика, ще й гостя в домі, котрий він на половину уважав своїм домом. Та тут треба би спасати Катрю, спасати щастя свого власного життя. Потерпав, що той божевільний революціонер готов збаламутити, задурманити молоду, вражливу, екзальтовану дівчину. Він знав багато прикладів.

— Вона була з ним в заговорі проти мене, проти свого судженого, — думав. — Правда, вона потому призналася, та зробила се, аж коли доміркувалася, що я й без неї знаю всю правду. І потому, ся остання сцена...

У Крутікова закипіло в середині, коло ту сцену пригадав собі.

— Чим все те може скінчитися? Нехай, що той Микола, чи як там його звуть, відїде. Як не відїде сам, то не тяжко виполошити його відтам. Та що перешкодить йому вернутися за місяць, за два? Чи не ліпше було би цілком усунути його? Чи я не обовязаний зробити се? Чи не приказує мені се моя служба, моя любов до Катрі?

Проти таких питань ставали питання:

— Що на се сказала би сама Катря? Як вона буде дивитися на такий, мій поступок?

Не міг рішития ні так ні сяк. Се ще більше сердило і роздратовувало його. Так він доїхав до міста. Так провів увесь вечір дома і так, нічого не рішивши, увійшов на другий день до бюра ґубенатора.

В дворі над Волгою панували сум і жура. Желецька не вставала з постелі, Катря все сиділа коло мами, майже не відступаючи від неї. Ввесь вечір Микла пересидів на ґанку під відчиненими дверми світлиці. Надіявся побачити Катрю бодай на мінуту. Та вона не показувалася.

— Може вона не хоче бачитися зі мною? — погадав.

Пішов до своєї кімнати і знов став питати себе, що йому діяти.

— Передати їй письмо службою і відійти, не побачившися з нею?

Тому, що хотів за всяку ціну зійтися з нею, пояснив собі, що письменно полагоджувати таке не лицює. Порішив лишитися бодай ту одну ніч. Його побоювання видались йому тепер неоправданими. Він погадав:

— Не донесе, бо знає дуже добре, що як би доніс, то Катрю побачить хіба так, як власне вухо.

На другий день на снідання до їдальні прийшов тільки він один. Довго сидів там. Катря не показувалася. Перемучив час до обіду, та на обід також не прийшла. Лиш раз після обіду майнула перед його очима, коли чогось то перебігала до пекарні. Лиш кивнула до нього головою і назад побігла до мами. Так не мав він нагоди сказати до неї хоч би одно слово. Сів на ґанку і знов ждав, надіючися, що вона таки вийде.

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ПРОХАННЯ, А ЖАДАННЯ.

Америка такий край, де кождий горожанин має повне право. Отже ми, Українці-горожани, маємо право впливати на свій уряд і переконувати інших, щоб ішли за нашим голосом.

Як ми кажемо на підставі певних відомостей і документів, що большевицька Росія це загроза цілого світу, то ми маємо право домагатися, щоби нашого голосу послухала велика Америка. Ми знаємо з досвіду на нашій шкірі, що большевики зробили з Україною. Тесаме вони можуть і хочуть зробити з Америкою.

Отже ми маємо обовязок остерігати Америку і її уряд перед небезпекою поневолення зі сторони азійсько-московського большевизму.

Коли протестуємо проти виголоджування України большевиками, ми рівночасно протестуємо проти спроби вводження большевизму до Америки. Значить, ми сповняємо американський патріотичний обовязок.

Отже пригадуємо всім Українцям з громад у цілому нюйоркському ключі, щоби прибули солідарно на протестаційний похід в суботу, 18 листопада 1933 р., в годині 10 рано. Треба уставитись на Вашінґтон Сквері, біля 5-тої вулиці Вест, і звідтам підемо походом з відповідними написами й таблицями.

Лише нехай прибуде цілий український загал. Покажімо, як ми боронимо Америку перед большевизмом!

Д.

Лікар: Ваш кашель мені не подобається!

Хорий: Інакше не вмію кашляти, пане доктор.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

PROTEST AIMED AT SOVIET RULE.

Ukrainians in Detroit Parade Saturday.

Ukrainians of Wayne County will protest against the Bolshevik regime in the Ukraine in a demonstration Saturday at the Light Guard Armory at Brush and Larned Sts.

A parade of those who will attend the mass meeting will form at Cass Park at 10:30 a. m. and march to the hall.

Those in charge make clear that the protest is not against the present move of the United States to recognize Soviet Russia, but is directed at Bolshevik rule and the reported famine in the Ukraine.

Prominent Detroiters as well as Ukrainian leaders are scheduled to speak. Those invited to talk include:

Acting Mayor John W. Smith, Supreme Court Judge George E. Bushnell, prof. Robert E. Ireton, of the University of Detroit; W. Sikewicz, former general of the Ukrainian National Army; Alexander Shapowall, editor of Siege; Miss Mary Back, editor of the Ukrainian Journal Women's World; L. Cehelsky, former consul of the Ukrainian Republic to the United States; Circuit Judge Vincent M. Brennan, and Congressman Carl Weidman.

Judge Ralph W. Liddy will be chairman.

The protest will take the form of a resolution, which is expected to be passed by the assembly, pledging themselves to work for "a free and independent Ukraine with a government of the people."

The resolution states that "the Ukrainians are opposed to the Russian Bolshevik Communistic form of government and regard it as the most tyrannous economic, social and political enslavement invented by the mind of man."

(The Detroit Free Press, November 3, 1933).

ЦЕ УКРАЇНСЬКИЙ І ЛЮДСЬКИЙ ОБОВЯЗОК ВЗЯТИ ОБОВЯЗКОВО УЧАСТЬ В ДЕМОНСТРАЦІЙНИХ ПОХОДАХ, ЯК ПРОТЕСТАХ ПРОТИ ВИМОРДУВАННЯ ГОЛОДОМ МІЛІОНІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ СОВІТАМИ.

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ ЗАГРОЖЕНА.

Затяжна господарська кріза відбилася катастрофально на жертвенности українського громадянства на допомогу інвалідам Української Галицької Армії.

Не зважаючи на заходи української парляментарної репрезентації в справі признання державних рент для інвалідів УГА та на соймову ухвалу в тій справі, до нинішнього дня **ні один інвалід УГА державної ренти не отримав** і нема найменшої надії на те, щоби вони її колинебудь дочекалися.

Поверх 1,000 інвалідів УГА ждуть на дальшу поміч від свого громадянства. Українська Еміграція за океаном дала численні докази на те, що доля інвалідів УГА їй не байдужа. Надсилані попередніми роками до каси УКТОДІ високі жертви на ренти для інвалідів УГА і $33,571.60 на Фонд Будови Дому Українського Інваліда, це найкращий доказ щирого заінтересування українськими інвалідами зі сторони наших американських земляків.

Одначе від двох літ жертви українського громадянства в Америці на інвалідів УГА сильно змаліли. В останньому часі вичерпано вже всю свою готівку і стоїмо перед загрозою припинення допомогової акції для інвалідів УГА саме в той час, як вони на старші літа найтяжче відчувають тягар свого каліцтва.

З огляду на загальне зубожіння нашого громадянства була Управа УКТОДІ приневолена поробити у своїх видатках найдальше йдучі редукції. Всеж таки і в тому випадку, при нинішній вартости доляра грошеве запотребування нашого Т-ва виносить поверх $22,000 річно. На самі тільки місячні ренти для 437 інвалідів треба $16,360, а поверх $5,450 на протези, ліки, адміністрацію, ведення захисту для найтяжче пошкодованих і беззахистних інвалідів.

На покриття тих видатків має наше Т-во $2,500 річно сталого доходу від закупленої перед роком з Фонду Будови Дому камяниці у Львові. На цьому місці зазначуємо, що через купно камяниці виконала Управа нашого Т-ва совісне доручення наших американських жертводавців і врятувала тяжко зібраний народній гріш саме в пору перед заломанням вартости доляра.

Дальші фонди, потрібні для забезпечення інвалідів УГА, мусить зложити ціле українське громадянство. Українська Еміграція мусить і на далі перебрати на себе частину того почесного тягару, бо економічно виснажене громадянство старого краю не в силі покрити всіх видатків нашого Т-ва. Маємо численні докази великої любови і пошани наших земляків зза океану до українських інвалідів. Тому ми переконані, що в 15-літні роковини незабутніх листопадових днів Українська Еміграція масовою жертвенністю сплатить частинно довг Українського Народу супроти тих, котрі не жаліли своєї молодости і крови в боротьбі за волю України!

Львів, у жовтні 1933 р.

Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові, Потоцького 48.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

На твір Архипенка для Національного Музею.

На мітінгу Тов. ім. Т. Шевченка, від. 281 У. Н. Союза, ухвалено висилати з каси $10 на закупно різьби нашого славного скульптора, А. Архипенка, й вислання цеї різьби до Львова для Національного Музею в дарі від американських Українців.

Крім того жертвували по $1: І. Довгань, Л. Бачинський, В. Швайлик, П. Борис, Ф. Харів. Разом вислано $15.

Л. Бачинський.

ДІТРОЙТ МІШ.

Величаве протестаційне віче й похід.

Дня 4 листопада заманіфестували Українці з Дітройт і Гемтремк свій протест проти большевицьких гнобителів України. Маніфестацію влаштовано заходом Злучених Товариств, Братств і обидвох парохій.

Похід рушив біля 11 години перед полуднем, а перейшов вулицями Кес, Мішіґен, Ґрісволд і Ларнед, розвязуючись перед Лайт Ґард Арморі, де відбулося масове віче. Віче і похід провадив д-р А. Т. Кібзей, місцевий лікар і діяч, а секретарював п. М. Мозола, адвокат з Гемтремк, Міш. Величезна галя була битком набита. На переді засіли два хори, а то парохіяльний з Гемтремк, на чолі з п. Стисловським, і хор „Думка", теж з Гемтремк, з п. Атаманцем як діріґентом.

З Гемтремк виступило теж жіноцтво, зорганізоване як відділ Союза Українок. Мали шапки двоякого роду: одні нагадували шапки американської армії, а другі мали відзнаки „С. У. А". В тих шапках виглядало наше жіноцтво менш воєнничо, а більш патріотично.

З Вест Дітройт взяли участь 13 наших установ. Американські газети подавали число демонстрантів на 5,000 учасників.

На чолі походу їхав сотник Бабенко зі своїм козацтвом на конях, в козацьких костюмах і з прапорами. За ними йшла орхестра з 30 музикантами. Орхестра грала майже без перестанку, і грала добре.

Тисячі громадян, у піднесеному настрою, з прапорами в руках, заманіфестували гідно свої почування, протестуючи в той спосіб проти червоної Москви.

Не забрало большевицьких посіпак, які намагалися внести заколот. Та Січовики пильнували порядку і готові були розправитися з яничарами кождої хвилі.

Віче відкрив д-р Кібзей, пояснюючи по українськи й по англійськи ціль віча й демонстрації. По нім говорив почесний предсідник, суддя Лідлі, а другим бесідником був суддя В. М. Бренен. Найбільше враження викликала промова професора университету п. Роберта Е. Айртона, котрий виказав, що добре знає українські справи і відносини на Великій Україні.

З українських промовців забирали слово прибувші на демонстрацію гості, а це д-р Льонгин Цегельський і полк. Шаповал. У тих бесідах змальовано яскраво те пекло, яке тепер створили большевики на Україні.

Накінець заговорив ще сотник Бабенко.

Програма була уложена дуже зручно. Між поодинокими бесідниками були продукції згаданих вище хорів, які випали надзвичайно гарно.

Адвокат п. Мозола відчитав потім резолюції по англійськи, а адвокат Панчук пояснив їх по українськи. Адвокат Чарнецький пояснив, на що ухвалюємо резолюції й куди вони будуть вислані, а то президентові Рузвелтови, сенаторам, конґресменам і т. д.

На закінчення зясував д-р Кібзей вартість таких величавих демонстрацій. Присутні встали і перед закінченням відспівали національний гимн і „Не пора". На тім віче закінчено. І побажатиб іншим містам, щоби їх демонстрації були такими вдалими, як та, яку ми мали в Дітройті, а яка була заранжована дуже розумно.

Василь Шанайда.

РОЧЕСТЕР, Н. И.

Протестаційне віче.

Заходом всіх організацій в Рочестер, Н. И., і з околиць влаштовано протестаційно-маніфестаційне віче проти страшного терору на Радянській Україні, яке відбулося дня 28 жовтня ц. р. в міській галі.

Коло 2 години пополудні рочестерське громадянство почало сходитися коло української церкви при 303 Гудсон евені.

З рочестерської литовської громади прийшли Литовці, щоби прилучитися до походової лінії.

Слідувала музика (банда) під проводом т. М. Юркова. Грали марші аж до самої галі.

За ними несли національний синьо-жовтий і американський прапор з написом посередині: "We appeal to the civilized world to save the Ukraine from starvation."

Потім ішли дівчата в українськім національним строю. За ними ішов вічевий комітет.

А далі йшла українська молодіж, дівчата й хлопці, малі й старші, а потім ішли жінки і мужчини. По середині повівали синьо-жовті й американські прапори наших організацій. Були теж таблиці з ріжними написами англійською мовою.

День був осінний, але погідний, якби замовлений на протестаційне віче.

Похід перейшов майже самою серединою міста. По обох боках на хідниках стояла тьматьменна американського народу та придивлялась маніфестаційному походові. Коло півчетвертої години пополудні в галі вже були заняті понад тисячу крісел. Перед відкриттям віча банда заграла американський і український гимн.

Віче відкрив голова вічевого комітету, Дмитро Братусь, коротко але палкою промовою, в якій підкреслив страждання українського народу під большевицьким пануванням та попросив присутніх віддати честь невинно погибшим повстанням з місць.

Першим бесідником була панна А. Турула. Це є перша бесідниця молодого покоління в рочестерській громаді, котра покінчила університетські студії. Вона говорила по англійськи, змалювала історію українського народу та вичислила всі богатства і красу України і загрівала до витревалости, а прийде той час, що український нарід стане вільний на своїй власній українській землі.

Другий бесідник, о. В. Турула, виказував всі кривди українського народу. Бесідник зазначив, що як між нами не буде роздору і підемо одним фронтом, то певно збудуємо українську державу. Бесідник згадав, що місцеві останки большевицьких недобитків старались перешкодити влаштуванню віча та написали протест до місцевих американських газет, кажучи, що це неправда, що на Україні українське населення вимирає з голоду.

Третій бесідник, професор университету Бенон Мур, говорив так щиро, начеб сам був Українцем.

Від Рочестерської Литовської Громади, яка протестувала разом з Українцями проти Москви, говорили два бесідники, а то: о. Іван Баксис і Френк Светікос. Потім говорив гром. Микола Цеглинський, доказуючи, як червона Москва старається терором та голодом винищити український нарід на Україні.

На закінчення панна А. Турула перечитала резолюцію. Проти неї були тільки чотири большевицькі аґенти.

Добровільні жертви зложили слідуючі: по 2 дол.: д-р С. Сухованченко, П. Януш; по 1 дол.: І. Бардашевський, Г. Саведж, І. Олійник, Л. М. Ганчен, Ю. Січинська, М. Микитишський, І. Бурак, Р. Шерелес, Д. Д. Татига, С. Дармусь, Г. Пастущин, С. Герега, Г. Дмитрук, В. Гнатків, А. Гандзик, М. Бішевський, М. Рудий, о. Баксис, Я. Пригода, І. Теребушка, І. Карпіло, Н. Стрілець, Т. Олексин, П. Гринів, Т. Кучмій, Т. Куций, Н. Романів, В. Гричук, В. Швець, К. Кульчицький, Н. Кубарич, Ф. Светікас, В. Ґурянський, С. Соколовський, І. Майка, Н. Грабовський, Н. Луцишин, Н. Магомет, о. В. Турула, І. Яницький, Н. Головка, А. Хованець, К. Сорохтей, М. Паньків, С. Кучмій, Г. Боднар, П. Кушлик, Т. Ґерула, Д. Ґой, Н. Кучмій, М. Кузь, М. Василишин, І. Гранковський Н. Швець, М. Лялюк; по 75 ц.: І. Дорофей, І. Сидор; по 50 цнт.: М. Колмец, Я. Поливка, В. Пригода, Д. Братусь, Н. Сорохтей, І. Бояновський, О. Голод, С. Данилишин, К. Гнаткова, Н. Василишин, Т. Кравець, М. Захарко, І. Луцишин, І. Матковський, П. Луців, Я. Панчишин, І. Романів, Т. Непорадний, І. Гузар, М. Гримарчук, Б. М. А. Онуфрик, Д. Рибак, М. Полянський, В. Колоданський, Р. Очоп, М. Климців, Д. Кіценка, П. Бінашевський, В. Іванів, В. Василина, Д. Мацьковський, М. Куруна, М. Кузь, М. Теребушка, М. Попович, К. Крук, Т. Плекан, К. Кушлик. Отже більшими жертвами зібрано $76.00. Дрібними жертвами зібрано $31.50. — Разом $107.50.

В. Гурянський,
В. Швець.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КЕМПБЕЛ, О.

На Інвалідів.

Ми тут ходимо без роботи, а декотрі то й голодують. Але ще не спинило членів від. 218 У. Н. Союза, щоби не відозватися на розпучливу відозву інвалідів. З каси висилувано на допомогу інвалідам $10, а члени зложили $2.30. Разом вислано до краю через Обеднаннє $12.30.

Уряд Відділу.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ. Повідомляється членів Бр. св. О. Николая, від. 183, що звичайний мітінґ відбудеться 15 листопада, в ґодині 7-ій ввечір. Обовязком є кождого члена явитись на цім мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі до старого роду члени нехай принесуть свої грамоти і виміняють на новий рід та возьмуть позичку і вирівнають довг до каси. — З. Олійник, предс.; Н. Подлецький, кас.; П. Бабяк, секр.

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУВКА

(За краєвою українською пресою).

(14)

Був конфідентом, чи не був?!

Обор. д-р Шухевич: Скажіть но мені, пане Стефанишин, правду. Чи ви були на службі радника Івахова, чи ні?

Свідок: Я вважав це негідним імени Українця.

Тут встає підс. **Барановський** і заявляє, що він не спровокував виїзду свідка на В. Україну. Навпаки! Йому відомо, що свідок Стефанишин їздив до СРСР тому, щоби звідтіля привезти вибухові матеріяли для УВО, як екразит у заміну за шпигунські матеріяли. А зрештою про це знала поліція.

Предсідник: Хто саме знав з поліції?

Підс. Барановський: Внутрішній „вивяд"?

Предс.: Але хто саме?

Підс. Бар.: Комісар Чеховський.

В понеділок відчитали знавці Ф. Сікорський та С. Черський з Інституту Судових Експертиз з Варшави своє оречення, що смерть пос. Голувка наступила від куль з револьверів Ф. Н. ч. 109,603 і 99,726, яких луски знайдено в помешканні покійного посла. Надіслані до експертизи револьвери марки Ф. Н. 109,603 і 99,726 є саме тими, з яких без сумніву вбито посла Голувка.

Михайло Гнатів убитий?!

Таємнича постать М. Гнатова, яка раз-у-раз виринає на процесі та притягає увагу нашого громадянства, яке хотілоб, щоби розправа висвітлювала всебічно його ролю в убистві Т. Голувка, є предметом нової поголоски. Ось саме підчас процесу розійшлась вістка — з доволі авторитетних джерел, що М. Гнатів, який по вбивтві утік до Данціґу, а звідтіля до большевиків, тамже розстріляний. На днях урядові круги у Варшаві буцімто одержали підтвердження цієї вістки. А всеж, істнує теж друга версія, що М. Гнатів перебуває у Франції.

ШЕСТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На вступі нинішньої розправи обор. д-р Шухевич поставив декілька питань до підс. Барановського ось такого сензаційно-ревеляційного змісту:

Реконструкція в ОУН!

Обор. д-р Шухевич: Чи була реконструкція в ОУН така, що покликано до життя сенат і екзекутиву? **Підс. Бар.:** Так! (зізнає завсіди по польськи!) **Д-р Шухевич:** І ви повідомили про це поліцію? **Підс. Бар.:** Так! **Обор. д-р Шухевич:** І ви повідомили ком. Чеховського, що до сенату ОУН увійшов д-р В. Старосольський? **Підс. Бар.:** Такі були поголоски. **Обор. д-р Шухевич:** А чи ви не знаєте, до якої партії належить д-р Старосольський? **Підс.: Бар.:** Ні! **Д-р Шухевич:** Як? Ви не знаєте, що д-р В. Стаосольський є заступником голови в партії УСДП? **Підс. Бар.:** Ні!

Атентат на Р. Сушка!

Обор. д-р Шухевич: А чи правдою є, що ви організували атентат на ком. УВО полк. Романа Сушка? **Підс. Бар.** мовчить мов заклятий.

Опісля приступлено до переслухання чергових свідків. Нині зізнавали такі свідки, які своїми зізнаннями держали увагу всіх слухачів на судовій салі в великому напруженню та своїми зізнаннями вносили вияснення деяких важливих моментів цього небуденного політичного процесу.

Ще про вбивство пос. Голувка.

Свідок Михайло Матчак, літ 38, посол з УСРП, незаприсяжений зізнає, що про вбивство посла Тадея Голувка довідався у Львові негайно, бо вже в годину по факті. Тому свідок намагався негайно вияснити тло та мотиви цього злочину. Зустрінувшись того вечора в кофейні „Лювр" зі своїм давнім товаришем зі шкільної лавки та товаришем зброї полк. Р. Сушком, про якого знав, що стоїть доволі близько кругів ОУН, повідомив його про це вбивство. Ця вістка збентежила полк. Р. Сушка і він вияснив свідкови, що це виключене, аби почин убивства пос. Голувка вийшов від проводу ОУН. І тоді навіть Р. Сушко навів низку мотивів, чому виключує, щоби вбивство виконали члени ОУН і з доручення проводу ОУН. Проте свідок далі цікавився тією справою, як політичний діяч. Тому, що свідок піддержував контакт з деякими націоналістами та мав змогу побувати за кордоном на зїздах II. інтернаціоналу, свідок мав змогу переконатися, що з убивством Голувка звязані деякі жахливі містерії, які полягали на тому, що між деякими органами безпеки і людьми, які стоять дуже близько до ОУН, є звязки, а ці люди продовжують далі свою діяльність. І тому, коли в соймі дискутовано над розвязаними українськими ґімназіями в Дрогобичі, Рогатині та в Тернополі, а посли з ББ робили відповідальними за вбивство Голувка учеників української ґімназії в Дрогобичі, свідок зложив заву зі соймової трибуни, щоби посли з ББ не тягнули за язик, бо „скажемо не так ревеляційні, як радше неприємні для польських властей вістки про вбивство пос. Голувка". Ці підозріння потверджуються — каже свідок у відповідь предсідникови, бо органи безпеки дійсно вдержували контакт з деякими членами ОУН.

Предс.: Так, але В. Білас, Д. Данилишин, підс. Буній і М. Гнатів не вдержували контакту з поліцією?

Свідок: Так! Але вони були лише безпосередніми виконавцями вбивства посла Голувка, а не його інспіраторами. Як мені відомо, провід ОУН був теж заскочений тим убивством.

Предс.: Але атентат на посла Голувка опісля вже „екс пост" апробовано?

Свідок: Я знаю, що ця організація відзначалася дуже великою дисципліною; одначе не виключене, що хтось виконував акти терору теж на власну руку. Мені відомо, що саме в тому часі провід ОУН приказав припинити терористичну акцію в краю тому, що хвилина була тоді непригідна, а на міжнароднім терені були поладнані жалоби українських послів. Свідок підс. Барановського знає, але з ним не зустрічався. Свідок, каже, що вже з кінцем 1931 р. дехто підозрівав підс. Бар., що він працює в ОУН і для поліції. Одначе в кругах ОУН мали до підс. Бар. беззастережне довіря. Вже навіть тепер, підчас побуту свідка за кордоном, круги ОУН запевняли свідка, що мають повне довіря до підс. Барановського. Яскравим прикладом цього довіря до підс. Бар. є найновіше число офіційного органу ОУН „Розбудова Нації", де в числі 7—8 з 1933 р. гостро виступлено проти свідка та укр. радикалів тому, що з підс. Бар. роблять провокатора. На питання судді Кучери, як це пояснити, що в 1931 р. в Дрогобиччині відбулося аж 8 актів саботажу та нападів, хоч провід ОУН видав приказ їх саме тоді припинити, свідок каже, що це було вислідом саме тих містерій, які полягали на тому, ще деякі члени ОУН вдержували безпосередній контакт з деякими особами з виділу безпеки. Зрештою пізніше вже висвітлено, що деякі з тих актів не виконали члени ОУН.

Дальший тяг цих цікавих зізнань подамо в черговому числі.

(Далі буде).

М. Костишин.

ЦИГАНСЬКА МОЛИТВА.

Прийшов Циган раз до церкви,
Кругом глянув по святих.
Станув хвилю, тай думає,
Котрий ліпший зпоміж них.

„Святі всі мабуть однакі"...
Циганище подумав.
„Лиш Микола є між ними,
Що все бідним помагав.

„Можеб він також на мене
Свого ока не закрив,
Колиб я пішов до нього
Й по циганськи попросив.

„Ану!... щастя попробую,
Познайомитися з ним.
Може вдасться ошукати:
Я робив так не з одним".

Не надумуючись довго,
Підійшов він, поклонивсь,
Приклякнув тай по цигански
До святого так моливсь:

„Святий Отче Миколаю,
Опікуне вдів, сиріт!
Твоя щирість чудотворця
Розійшлась на цілий світ.

„Помагав ти бідним в нужді,
Через те святим ти став,
Миколаю! Глянь на мене:
Я навколюшки припав.

„Молю тебе! Зглянься на :
Поможи в моїй біді.
Я дві свічки на офіру
Нині поставлю тобі.

„Поможи!... Ох, Миколаю!"
Він низенько поклонивсь
Тай в покорі поза вівтар
Нишком Циган подививсь.

Як заглянув скринку з грішми,
Він, клячучи, задріжав...
Підняв голову, взніс руки,
Мов з горячки так благав:

„Миколаю! Слав ти поміч
Бідним, сиротам, вдовам;
Поможи мені забрати
Отсю скриночку, що там

„За вівтарем, у куточку...
На заваді вона й так:
Як у скринці будуть гроші
І тобі я дам з кулак".

Ще раз Циган уклонився
Тай до образу сказав:
„Вірю, святий Миколаю,
Що про це будеш мовчав".

— — — — — — — — —

По молитві пішов Циган,
Десь у місті завицувсь
Тай у Жида вкрав дві свічки:
З ними в церкву повернувсь.

Засвітив він тай говорить:
„Бачиш! Ті свічки обі,
Святий Отче Миколаю,
Я купив лише тобі.

„За прислугу, що поможеш
Довершити діло в тім:
Щоб цю скриночку забрати,
Як стоїть вона зі всім.

„Не забудь же, Миколаю!"
Сам під лавою сховавсь.
Паламар все чув і бачив
Тай під носом усміхавсь.

На другий день рано-вранці
Зазоріло лиш на світ,
Про Цигана, що вкрав гроші,
Знали люди, піп тай війт.

Позбігались на приходство,
І жандармів привели
Тай у церкву всі, як вівці,
Чередою потягли.

Тільки двері відчинили —
Циган з дива налякавсь,
Хотів чмихнуть, тай жандармам
Просто в руки він попавсь.

„Гов!... братіку!" — крик піднявся:
„Спільник тебе ошукав!
Миколай нас тут спровадив,
Все про тебе розказав".

Вибалушив Циган очи
Тай міркує щось собі,
А тимчасом крик позаду
Підіймається в юрбі:

„Вяжіть його!" Циган глянув
Що тут жарту вже нема:
І жандарми, людей повно,
Вся громадська старшина.

Бачить Циган, що впав в сітку,
Починає всіх благать:
„Пустіть мене до святого,
Маю щось йому сказать"...

Розступаються всі люди,
Лютий Циган просто йде,
Кулаки вже затискає,
Аж земля під ним гуде.

Прийшов Циган перед образ
Тай святому погрозив;
Злапав свічки тай об землю
На кавалки поломив.

„А! На, маєш, Миколаю...
Ти задовгий язик мав...
Ти не варта таких свічок,
Бо ти мене ошукав.

„Чи не міг ти, Миколаю,
Ще годинку помовчать,
Щоб я вспів забрати гроші
Тай добре їх заховать?

„Язик тебе свербів дуже"...
Крикнув люто, як той звір.
„Бач, які часи настали:
І святому вже не вір!"

ЗАКАРПАТСЬКИЙ НАШ БРАТ

просить нас вислати йому **українську книжку,** яка понесе просвіту між села Закарпатської України. Про висилку повідомiть редакцію „Свободи", а висилайте на таку адресу:

"Proswita,"
Uzhorod, P. Rus,
C. S. R., Europe.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СТРАШНИЙ ТАРЗАН. (90).

Нарешті Тарзан усунув останню крату, яка дозволила йому просунути своє могутнє тіло крізь вікно. На це вже був останній час, бо Тарзан уже чув, що жерці-вояки входили до його вязниці. Він уже давно приготовив собі шнур зі шкір. Привязати один кінець цього шнура до останньої крати, навмисно на це полишеної, забрало йому всього мінуту. Як його вороги ввійшли до вязниці та задержалися, здивовані цим, що побачили, Тарзан просунувся крізь отвір та спустився з варцаба на землю.

Утеча Тарзана з ями львів все ще лишила його в нутрі мурів святині. З вікна своєї вязниці він давніше оглядав добре всю околицю. Темнота була йому великою помічю, він міг легко вдати з себе Гордона. Нагло жрець вибіг зі святині, кричучи розярено: „Не дайте нікому пройти крізь браму. Вязень утік!" В одній хвилі вояки заперли Тарзанови дорогу, і в тій хвилі його пізнали.

„Тут він!" — кричав сторож на брамі. „Беріть його. Вертайся, або я тебе вбю!" Інші і собі кинулися вперед, але ні один не важився до нього наближитись, бо всі добре знали, як він уміє битися. Всі стояли подальше від нього, і кождий пробував убити його, кидаючи на нього свою палку. Але Тарзан уже навчився дещо вживати цеї зброї, відколи прийшов до краю Палюльдона. Тепер він задумав випробувати штуку, якої його навчили його приятелі Омат і Таден.

Він відбивав палку за палкою, але його вороги все держалися на безпечній віддалі від нього, кричучи при тому голосно за допомогою. Схопивши три палки та відкинувши їх з незвичайною цільністю, він попав ними в трох ворогів та виправив їх на другий світ, коли почув удари босих ніг об землю. Дикий крик став ще голосніший. Не було часу до страчення. Тарзан держав у кождій руці одну гудзувату палку і готов був боронити своє життя до гіркого кінця, коли вояк, що стояв найближче, кинувся нагло на нього.